

CORNELIS VAN OVERSTEGE

DOOR

J. L. VAN DALEN.

EDERT ROEMER VISSCHER zijne *Brabbelingh* uitgaf, is bij vele Hollandsche dichters der 17^e eeuw een groote lust tot het schrijven van puntgedichten op te merken. Met HUYGENS aan het hoofd, zien we GERARD BRANDT, JEREMIAS DE DECKER, JAN VOS en anderen met zekere voorliefde het epigram beoefenen, en nu eens wordt aan dezen, dan aan genen de naam van *Hollandschen Martialis* geschonken. Maar ook onder de Dordtsche poëten vindt men iemand, die bij den Latijnschen puntdichter vergeleken wordt, nl. CORNELIS VAN OVERSTEGE.

Mr. ADRIAAN VAN NISPEN schreef onder zijn beeltenis:

*„Heer OVERSTEGE hier: die om kort-scherpe taal,
in Holland werdt benaamt den tweeden Martiaal”,*

en Mr. JOHAN VAN SOMEREN schreef van hem: „*Soo schatert hier Oudt-Dordrechts Martiaal,*” terwijl J. CABELJAU zei: „*Het is of Martiaal weer uit syn graf verrees,*” en: „*Gij zijt een Martiael in kortheit en in stof*”.

In de volgende bladzijden willen wij nagaan, of die lofdichters recht hadden zoo over hunnen tijdgenoot te oordeelen. Vooraf ga eerst een en ander over

den persoon zelf. Veel is over hem niet geschreven. In *BALENS Beschryving van Dordrecht* wordt hij genoemd onder de „Geleerde Mannen van Dordrecht,” met vermelding van zijn waardigheden, werk en portret. Mr. JACOBUS SCHELTEMA wijdde een bladzijde aan hem in het derde deel, derde stuk van zijn „*Geschied-en Letterkundig Mengelwerk*” (blz. 130). Dr. G. D. J. SCHOTEL breidde dit bericht uit in een artikeltje in de *Vaderlandsche Letteroefeningen* van 1848, blz. 403—408. Sedert werd dit, meer of minder beknopt, overgenomen in verschillende woordenboeken als VAN DER AA, KOBUS en DE RIVECOURT enz. Er schuilen evenwel enkele onjuistheden in.

„CORNELIS VAN OVERSTEGE”, zegt Dr. SCHOTEL, „was een afstammeling uit een deftig Dordtsch geslacht, dat aanzienlijke regeeringsposten bekleedde.” Het is waar, dat er een Dordtsch regeeringsgeslacht van dien naam bestaan heeft. Men behoeft de schepenenlijst bij BALEN slechts op te slaan, om te zien, hoe menigmaal PIETER, JACOB PIETERSZON, ADRIAEN, JAN VASTRAATZON en HUGO PIETERSZON VAN OVERSTEGE in de vijftiende en zestiende eeuw den Dordtschen Schepensterel bezeten hebben. In de tweede helft der zestiende eeuw komt de naam te Dordrecht nauwelijks meer voor. Ik vond nog vermeld tusschen 1553—54 CLARA VAN OVERSTEGE en CORNELIA VASTRAETSDR. VAN OVERSTEGE. Indien dit geslacht hetzelfde is als dat van den dichter, dan is het waarschijnlijk door de troebelen der zestiende eeuw achteruitgegaan. Het verliet Dordrecht en vestigde zich elders, o. a. te Dussen. Het geslacht voerde volgens een oude lijst van wapenbeschrijvingen, berustende in de bibliotheek der gemeente Dordrecht „drie swarte gaende gansen of eenden, 2 boven 1 onder op een veld van silver”. Op zijn portret in zijn dichtbundel voert VAN OVERSTEGE drie papegaaien of valken (?) 2—1 naar *links* ziende en een hartschild, waarop een ossekop, terwijl op de Wapenkaart der Oudraden of Vroedschappen door Mr. W. VAN DER LELY de drie zwarte vogels, zeker geen ganzen, eenden of valken, naar *rechts* zien, en het hartschild van goud en de ossekop rood is. Wat nu het juiste wapen is, kan ik niet beslissen. In het *Armorial général* van RIETSTAP wordt opgegeven: „*d'argent à trois oiseaux de sable, à l'écusson d'or, en abîme chargé d'un rencontre de boeuf de gueule*”. Een schepenzegel van een der VAN OVERSTEGE's is mij niet bekend. Het komt mij voor, dat de teekening op het portret foutief moet geweest zijn; waarom zou men anders het wapen uit de koperen plaat geslepen hebben?

De vader van CORNELIS VAN OVERSTEGE was geen geboren Dordtenaar. Hij was geboren in 1589 (bij zijn verkiezing tot Acht in 1637 wordt opgegeven dat hij 48 jaar was) en bij zijn huwelijk te Dordrecht, 13 April 1614 heet hij

„GUILLAUME VAN OVERSTEEGH WILLEMSZON VAN DUSSEN". Hij trouwde toen met MARIA DE WITT, geb. 11 Mei 1589, dochter van CORNELIS DE WITT en JACOMINA VAN BEVEREN. Uit dit huwelijk werd in Juli 1616 een dochtertje CORNELIA geboren, maar de moeder stierf reeds 21 Juli 1616 in het kraambed. Bij de doopacte van het kind werd de volgende nota aangeteekend: „*Dat dit kindt van WILLEM VAN OVERSTEGE na het overlijden van sijne huisvrouw op begeerte van de grootmoeder JAQUEMYNTKE DE WIT, genoemd is geworden MARIA, 't welck sij begeert hebben, dat alhier gestelt soude worden pro memoria*". Het kind overleefde de moeder niet lang: 8 Juni 1617 overleed het reeds.

WILLEM VAN OVERSTEGE hertrouwde 16 Augustus 1619 te Oosterhout met BARBARA VAN RYEN, dochter van JOHAN, schout en kastelein der vrije heerlijkheid *Oosterhout* en N. (CORNELIA?) MEULEN. Uit dit huwelijk werden, voor zoover ik kon nagaan, 3 kinderen geboren: nl. MARIA, gedoopt Jan. 1622, maar zeer jong overleden, daar WILLEM VAN OVERSTEGE in het kohier van het hoofdgeld van 1622 alleen vermeld wordt met zijne vrouw en dienstbode; CORNELIA, gedoopt Juni 1623, den 15 Nov. 1648 te Dubbeldam gehuwd met den notaris CORNELIS VAN BIJWAERT, en CORNELIS, gedoopt Januari 1626. Deze laatste werd volgens eigen getuigenis op tweeden Kerstdag (1625) geboren; in een vers aan juffrouw ENGEL MOLENSCHOT, die twee jaar ouder was dan hij, zegt hij:

„Op d'eersten Kersdach, als den Engel quam verkonden
Aan d'Herders op der Aard'
't Geboorte van ons waard'-
gen Heylandt Jesus Christ', en ik, kort na die stonden,
Juyst op den tweeden dagh, door mijn vruchtbare moeder,
Naast Godt den Albehoeder,
Het leven hier genoot,
Een tweeden Engel dit haar herder doen ontbood".

De oude WILLEM VAN OVERSTEGE, was door zijn eerste huwelijk in den kring der regeerende Dordtsche familiën opgenomen, en zag zich weldra met een aantal waardigheden en ambten bekleed. In het op hem door zijn zoon vervaardigde grafschrift, heet het, dat hij „*t Zedert 1622 Schepen was van Zuid-holland¹⁾ en in Dordregt; en des-wegen Hoog-heemraad van den Alblasser-waard, Water-graaf in den Neder-waard, Dijkgraaf, Hoog- en dijk-heemraad in verscheide Polders, Penninkmr. van de H. S. en B. Waarden, etc.*" Bij gebrek aan lijsten kunnen we dit alles niet controleeren, maar zeker is, dat hij van 1634 tot 1638 onder de Goede Lieden van Achten voorkomt, dat hij in 1638—39, 1645—46 en 1651 tot de vijf bij de Schepenen gevoegde Raden behoorde, en in 1652 en

) bedoeld wordt Mansman van den Hove en Hooge Vierschaar.

53 Schepen was. Kort daarna moet hij overleden zijn, maar de juiste tijd is nog niet bekend. Zijn grafschrift luidt:

„Al quam syn' Stamm' nu op, nu neder,
 Dat sijn' en elkx Geslagten zyn gewoon,
 Werd wel beknecht, gevelt een' ceder,
 Gelyk een Rijk, een Koning, Kroon en Troon;
 God, die 't lot gaf, kan 't anders geven,
 En d'afkomst doen in staat, in eer en meer',
 Als hy of sy oit was, herleven:
 Naer droeve lugt en zugt, herkomt bly weêr.”

Van VAN OVERSTEGE's jeugd weten we weinig of niets. Hij schijnt de *Illustre school* zijner geboorteplaats bezocht te hebben, wat o. a. blijkt uit zijn kennis van het Latijn, maar aan de academie heeft hij niet gestudeerd. Dat er onder de in zijn gedichten genoemde Dordtsche jonge dames verscheiden zijn, op wie hij korter of langer tijd verliefd was, is wel zeker. Welke betrekking hij bij zijn eerste huwelijk uitoefende, wordt niet vermeld. Na den dood van zijn vader volgde hij dien op in een aantal van diens bedieningen. Zoo vinden we hem als Watergraaf in den Nederwaard, Dijkgraaf op den grond van de Myle en de Crabbe, in den Zuidpolder van Dubbeldam, Heemraad van Oud-Dubbeldam en den Merwedepolder, Hoogdijkheemraad van Mijnsheerenland van Moerkerken, enz. Eerst in 1660 werd hij door de Staten van Holland tot Mansman van den Hove en Hooge Vierschaar van Zuid-Holland benoemd, nadat hij gedurende enkele jaren op de nominatie had gestaan. Acht of Schepen is hij niet geweest, misschien wel tengevolge van de groote affiniteit tot andere leden der regeering als CORNELIS VAN BIJWAERT, gehuwd met zijn zuster MARIA, HUGO REPELAER, gehuwd met MARGARETHA COOLS, WOUTER COOLS, gehuwd met LUCIA REPELAER.

VAN OVERSTEGE is tweemaal gehuwd geweest. Den 14 Febr. 1649 staat in het trouwboek der Geref. gemeente aangeteekend:

„CORNELIS VAN OVERSTEGEN WILMSZON, *j. m. en* JOHANNA COOLS
 ARNOLDUSDOCHTER, *j. d., woonende in 't Steversloot, beide van*
Dordrecht.

proclamatie Dubbeldam.

In margine: *hebben bescheit, om op den 7en Martij 1649 tot Dubbeldam te trouwen.”*

JOHANNA COOLS was de dochter van ARNOLDUS COOLS en EVA DIRKSDR. Van zijn erotische poëzie, tot juffrouw COOLS gericht vóór zijn huwelijk *Oud-Holland*, 1907.

heeft VAN OVERSTEGE een aantal staaltjes bewaard: o. a. „*Aan juffrouw JOHANNA COOLS op zeker Boek haar E. begiftigt*, dat niet veel beteekent. Aardiger is: *Onnoodige bekommring aan dezelve; hoe op eenige maan- en starrelooze avonden in 't duyster mijn weg vonde*”:

„Vergeefs bekommert gij, Mejuffer, uwe zinnen,
Hoe dat ik mag mijn weg in 't nare duister vinnen,
Als Maan of Starr' en blinkt aan 's Hemels gulle-tent:
Want schoon ik niet en sie Dianaas fakkels blaken,
Uws oogjens helle gloed mij doet door d'avond raken,
Die als twee starretjens mij stadig zijn omtrent.”

Verder nog:

Aan dezelve.
„Gewenschte COOLTJEN, 'om wiens lieve smaakvermaak
Ik zugte dag en nacht, en daar ik staag na haak',
Hoe lang zult gy, ô roem en bloem van alle Cooljens
Toe houden nog de bloem van ziels- en lighaams-hooftjens?
't Is lang genoeg: het lang-gesloten eens ontsluit,
En geeft 'er stede 't hert' waarmede gy vrybuit,
Dan kan 't gesloten deugd, en vreugd, aan myne jeugd doen,
Daar 't nu niet, als met smert, kan 't hert en ongeneugd voên”.

Het huwelijk van den dichter werd door verscheidene Dordtsche poëten bezongen, en deze verzen werden door den auteur in zijn bundel (bl. 77—88) opgenomen. Er zijn verzen onder van KAREL VAN NISPEN VAN AARDRIJK (EERTRYCKE), een latijnsch vers van BERNARD PANDELAART, Med. Doctor, een van S. VAN HOOGSTRATEN, een zonder naam, een van MATTHYS BALEN. Veel bijzonders omtrent het bruidspaar houden ze niet in; het zijn de gewone lofgalmen bij zulke gelegenheden klinkend. Alleen in het niet geteekende vers wordt gezegd, zeker met dieperen zin,

„Hoe OVERSTEGE
Oit ymand was, hij vocht de Min 'er vlam,
't Werd zagt en dwee, dat eerst was stuurs en gram,
En 't wild' en wulps werd zedig, mak en tam,
O! veile wegen.”

MATTHYS BALEN zong:

„Godt wil U geven Wel-gepaarde
Sijn rijken zegen op der aarde,
En dat de twist hier noit en woont:
Maar dat de zoete en zaalge Vrede,
U Huis bestraal', U zaal betrede,
En 't Dons met olyfbladen kroont.”

Doch het huwelijksgeluk was van korten duur.

Hij woonde in bij zijne schoonmoeder EVA DIRKSDR., wed. ARNOLDUS COOLS, in het Steegoversloot. Uit het Kohier van den 200en penning over 1652 blijkt, dat deze voor 1110 £ was aangeslagen, welk bedrag bij doleantie te voren op 145 £ gesteld zijnde, werd gebracht op 250 £. VAN OVERSTEGE's aanslag bedroeg slechts 30 £.

JOHANNA COOLS bracht den 5^{en} Juni 1650 een dochttertje ter wereld, dat 15 Juni d.a. v. MARIA gedoopt werd.

De vader wijdde aan deze gebeurtenis een vers, omdat op dienzelfden dag

„..... als sy waar in 't licht gebrogt,
Gaf aanstonds laatsten ademtogt
(Die ley van koortze ziek te bedd')
Van 's Moeders zyd' haer Moey ALETT';
En dat tot wonder aller Lien,
Gewoon Godts werken aan te zien",

waaruit hij de conclusie trekt:

„Wij zijn als blaren van een' boom
En als de baren van een' stroom."

en de bede uit:

„Geef Heer vooral, dat uit deez' daad
Ik en dit kind met volgend' zaat,
Dogh leeren, hoe het met den staat
Van 's menschen dood en leven gaat."

Dit laatste ondervond hij spoedig. De leden der familie COOLS schijnen allen van teere gezondheid te zijn geweest, en VAN OVERSTEGE's echtgenoot in het bijzonder. Nadat zij in het begin van December 1651 wederom een dochttertje het leven had geschonken, dat 9 December d.a. v. ELIZABETH werd gedoopt, overleed zij in Maart 1653, misschien wel na een bevalling, en werd den 24sten dier maand begraven.

In het Register der dooden staat aangeteekend: „24 Maart 1653 een baer voor de vrou van CORNELIS VAN OVERSTEGH in het Steeghoversloot; viermael luyen".

De weduwnaar, die op het portret zijner huisvrouw gezongen had:

„Dus is mijn tweede ziel, mijn eerste ander Ik,
Getroffen naar het leven.
D'aanschouwer niet en blik
Op schoonheit, die natuur of haar de konst kon' geven:
Maar op het deugden-schoon, dat in haar wezen praalt.
Dus vrouw' en maagd pronkt milder,
En deftiger bestraalt,
Als 't werrik der natuur, 't of konst-werk van een schilder,"

schreef nu het volgende vrij koude grafschrift:

„JOHANNA COOLS van ouds uit 't huis van Lek en Bergen,
Rust hier in eer en deugd; Godt heeft de ziel'te bergen:
Die geve haar de rust van 's hemels heerlijkheid
De kroon 't genaden-loon den zijnen weggeleit”.

Een der beide dochttertjes, die hem overbleven, MARIA, werd volgens Dr. SCHOTEL in een klooster te Antwerpen opgevoed, hetgeen zoo euvel door den kerkeraad werd opgenomen, dat hij VAN OVERSTEGE het H. Avondmaal ontzegde. Een onderzoek in de actaboeken van den kerkeraad geeft over deze zaak geen nader licht. De naam VAN OVERSTEGE komt er niet in voor. Waarschijnlijk heeft Dr. SCHOTEL op VAN OVERSTEGE toegepast, wat tot een ander behoorde.

Na den dood zijner vrouw werd OVERSTEGE ernstig ziek, zooals blijkt uit een gedicht van KAREL VAN NISPEN:

„De ware Deugd aan alle kant benepen
Werd noit door 't tal van rampen overheerd,
Tuig Dordregt, want dijn waarden OVERSTEGE
Tot wiens verderf den Hemel scheen bercid
Met al 't gestarnt, heeft al die tegenheden
En ziek't en Dood, (wie weet de wederspoed,)
Manhaftig wederstaan, syn kloeke zinnen,
En wakk're geest, behielden d'Overhand,
Zo dat syn glans en Adelyke Zeden
Roemwaardig blijken”.

Hij bleef tot October 1654 weduwnaar en trad 17 October 1654 te Utrecht in het huwelijk met ELISABETH LE PETIT, oudste dochter van Mr. JACOB LE PETIT, bewindhebber van de Oost-Indische Compagnie ter kamer van Amsterdam,

„gesproten uit de ranken van Fransche en Utrechts bloed”.

De huwelijksaanteekening in het trouwboek te Dordrecht luidt:

„4 October 1654. D'heer CORNELIS VAN OVERSTEEGH heeren WILLEMSZ., Watergraeff in de Nederweerd, wdr., van Dordrecht, woonende in't Steversloot, ende joffr. ELISABETH LE PETYT, j. d. van Utrecht en aldaer woonende. p. schrijven van Utrecht. in margine: „hebben bescheyt ontfangen op den 17en van October 1654 om tot Utrecht te trouwen”. In den bundel gedichten wordt evenwel gezegd, dat het huwelijk „den 9 van Wynmaant 1654 bevestigt” werd. Het is ons niet bekend, hoe VAN OVERSTEGE aan die Utrechtsche schoone, die, blijkbaar haar grafschrift op CAROLUS RYKWAERT van Remonstrantsche gevoelens was, gekomen is, want uit de minnedichten aan haar gericht, vernemen we niets daaromtrent.

Hij schreef aan haar: „*Aan juffrouw ELISABET LE PETIT over het begiftigen van myne Poezy. Dezelve, Op zeker myn van haar Ed vertrek. Dezelve, Op haar Ed Van. Dezelve mij verhalende eenige (van) Haar Ed Poezy, enz.* (blz. 24—30), waarin hij haar vereert met namen als *Amstels Sonn, mijn schoone Sonn, mijn Puik-idé, vermogende Diaan*, en telkens speelt met haar naam PETIT.

Ook de bruiloftsverzen op zijn tweede hnwelijk, werden in den bundel gedichten opgenomen. Nu hadden JOHAN VAN SOMEREN (in het Latijn), CORNELIS DE BEVEREN, C. WTTENBOGAART, Medisch Doctor, KAREL VAN NISPEN, ADRIAAN VAN NISPEN, MATTHYS BALEN, GOSUINUS VAN DUYN en een paar onge-noemden de lier gesnaard.

VAN OVERSTEGE's tweede echt bleef kinderloos. In een Naschrift achter zijn gedichten zegt hij zelf:

„Hier hebt gij, Lezer, nu van alle stoffe wat,
En ook van Man en Vrouw, en zoo gij komt te vragen,
Waarmé bekommert dogh de vrouw haar herssensvat?
't Waar beter voor haar huis en kinders zorg gedragen;
Zo dient tot antwoord' op Uw wel-gevoerde reên,
Lyfs-vrugten heeft haar nog den Hemel niet geschonken
Des dit haar kinderen en kinder-bezigheen;
Van Geestelikke geest en Goddelyke vonken,
En schoon den nyd haar byt, sy byten niet weêrom;
Dan die den Vader en syn kinderen, will raken,
Die happen weder toe, en tonen haar niet stom;
Dat hy Poetisch pryst, dogh kristelik moet laken”.

CORNELIS VAN OVERSTEGE smaakte ook niet lang genot van zijn tweeden echt. Hij overleed 19 October 1662 en werd den 20 d. a. v. begraven, blijkens het grafboek: „*Den 20en een baer bij de Mattesteygert voor hr CORNS. VAN OVERSTEEGH twee mael luyens en wapen 14 gul.*”

Hij woonde toen in de Wijnstraat bij het Groothoofd naast het huis van ds. CHRISTIAAN VAN DEN HATERT, predikant te Papendrecht.

Of hij toen nog gehuwd was met ELIZABETH LE PETIT, of dat deze toen reeds overleden was, weten we niet zeker. Van ELIZABETH wordt nergens melding gemaakt; noch haar overlijden, noch haar vertrek naar elders is te vinden.

Maar zeker is, dat op 9 October 1662, dus *tien* dagen vóór den dood van den dichter, in het doopboek staat aangeteekend:

CORNELIS VAN OVERSTEGE en ANNA ZALSWIS tk. PETRA.

Van dit echtpaar vond ik het huwelijk of het doopen van andere kinderen niet vermeld. Ik kan dus niet beslissen, of deze CORNELIS VAN OVERSTEGE een ander persoon was dan de dichter. Is dit niet het geval, dan moet ELIZABETH

LE PETIT zeker in den loop van 1661 overleden zijn en werd het derde huwelijk niet te Dordrecht gesloten. Maar dit zijn slechts gissingen, omdat niet bekend is ook, hoeveel kinderen VAN OVERSTEGE heeft nagelaten.

Zijne nalatenschap was niet schitterend. Daar er onmondige kinderen waren, autoriseerde de Weeskamer haren Secretaris en Administrateur DIRK VAN HERWIJNEN met adjunctie en bijwezen van een der Weesmeesteren zich te vervoegen ten huize van den overledene, om te maken staet en inventaris van sijne nagelaten goederen, maar de heeren verklaarden een week later, „*dat aldaar alles zoo duyster ende verwart was, sonder eenige de minste aenteykeninge,*” dat de heer BERCK den Secretaris had belast den sleutel van het Comptoir bij hem te nemen en de Heeren Weesmeesteren aan te dienen, hoedanigh de saeke aldaer was gelegen. Veertien dagen daaraan werd den heeren HUGO REPELAER, WOUTER COOLS en CORNELIS VAN BYWAERT als naaste verwanten van den overledene aangezegd, op den naast toekomenden rechte dag voor Weesmeesteren te compareeren, om gehoord te worden over de gelegentheyt ende staet van Zar CORNS VAN OVERSTEGE.

Inmiddels was SAMUEL VAN DER HEYDEN, onder borgstelling van zijn vader JOHAN VAN DER HEYDEN en CORNELIS VAN ZEVENDER belast met den ontvang van de verponding van de landen in den Mylpolder nog uitstaande en verkreeg HENDRIK VAN SLINGELAND, Secretaris van Dubbeldam en de Myl „*soodanige papieren als in den boedel van OVERSTEGE bevonden werden, rakende den ambachte van Dubbeldam en de Myl.*” (5 Dec. 1662.)

Hoe het verder met den verwarden boedel gegaan is, komt men niet te weten. Alleen werden 9 Maart 1663 in St. Jorisdoel het huis te Mijlwijck en het huis op Puttershoek, aan VAN OVERSTEGE toebehoord hebbende, verkocht, en 24 Mei d. a. v. het woonhuis in de Wijnstraat voor f 2200 aan zekeren HENDRIK WILLEMSZ getransporteerd, terwijl in Juli door de administrateurs van den boedel werd verklaard, dat de schulden meer dan de baten belooopen zouden, waarom de administrateurs aan het gerecht werden geadresseerd.

Maar aan de desolate-boedelkamer is de nalatenschap toch niet vervallen; daarvoor hebben de Heeren HUGO REPELAER, WOUTER COOLS en CORNELIS VAN BYWAERT zorg gedragen. Zij dienden 21 Dec. 1666 bij het Gerecht een request in, waaruit blijkt, dat „*eenige bedenckelijckheyt nopende het adeeren ofte repudieren van den boedel was gevallen, dat het Gerecht drie Commissarissen over den boedel had benoemd en de reeds genoemde curatoren de schulden, sooverre de effecten conden strecken, betaald hadden*” en dat ze rekening en verantwoording van hun administratie hadden gedaan.

't Is nu zulcx, zegt het request verder, *buyten crvaringe dat den voorschr. boedel mecrder bevonden wert belast te sijn als wel vertrouwt wierde, soodat*

daeraen doch niet al te kort komen ende of welgemelte kinderen van considerabele middelen syn gedient en het derhalven wel redelijk is, dat van harentwege Sorge wiert gedragen tot bewaringe van d'eer van haar vader zalr boedel ende bijgevolge van haer self, soo hebben de vertoonders echter niet willen off derven over sigh nemen 't voorschr. tekort uyt der gezeyde kinderen middelen te voldoen, maer syn te rade geworden hen deswege te adresseren aen Ued. Achtb. versoeckende, dat derselver goede geliefte zij hen vertoonders te autoriseren omme uyt de middelen van de voors. kinderen de resterende schult van haer Vader zalr mogen voldoen, de vertoonders dienaengaende verleenende acte van volcomen decharge," etc.

Het Gerecht verleende een gunstige beschikking en alzoo werd de goede naam der familie door de voogden gered.

VAN OVERSTEGE'S dochter, MARIA, huwde 5 April 1672 met den heer JOHAN SNELLEN, doctor in de medicijnen, die echter reeds in Juni 1673 overleed. Verder is van MARIA geen spoor meer te ontdekken.

Hare zuster ELISABETH VAN OVERSTEEGH was zeer gegoed, blijkens haren aanslag in den 200sten penning, die f 90.— bedroeg; zij overleed ongehuwd te Dordrecht in Mei 1721.

Van verdere leden der familie VAN OVERSTEGE vindt men na dien tijd te Dordrecht geen melding meer gemaakt. Of CORNELIS VAN OVERSTEGE „ontvanger van den Adelyken Stigte van Senwynen" in Gelderland, die, volgens een grafschrift van den dichter, overleed „toen 't licht waar nauwelijks aan zen schynen", een neef van hem geweest is, kon ik niet nagaan. Maar zeker is, dat te Dussen de familie VAN OVERSTEGE nog later in de 17^e eeuw wordt aangetroffen o. a. zekere JOOST VAN OVERSTEGE als pachter van landerijen van CORNELIS VAN BEVEREN te Dordrecht.

Na deze levensbijzonderheden komen we tot den dichter en zijn werk zelf. In 1661 gaf hij uit: C. VAN OVERSTEGE, Poëzy, Wereldlijke en Geestelijke. Tot Dordrecht Ter Drukkerij van GILLIS NEERING tegenover de Lomberde-brug int Jaar 1661. Op het titelblad staat het drukkersmerk van GILLIS NEERING, een over de zee zwevende faam die „Altijt Neering" uitbazuint en een lauwerkrans in de hand houdt. Het thans zeer zeldzame boekje in klein octavo bevat een fraai gegraveerd portret door G. G. FENA. De koperen plaat werd later bij de uitgave van BALENS *Beschrijving van Dordrecht* wederom gebruikt, nadat het wapen in den linkerhoek er uitgeslepen was, en berust thans op het *Museum Oud-Dordrecht*. Het boekje is opgedragen aan DIRK VAN ZEVENDER, Schout der *Vrijheid van Rozendaal en Nispen*, een bloedverwant van den dichter. Uit

die opdracht blijkt, dat de bundel is een tweede en vermeerderde druk van een vorigen. Ondanks alle nazoeken heb ik den *eersten* druk niet kunnen ontdekken. Mogelijk wordt er op gedoeld in het vers „*Aan ELISABETH LE PETIT over het begiftigen van mijn Poezij*”:

Tot een toegang van U gunst,
Schenk ik U dan eerst dees' kunst:
Zie niet op de slechte gift,
Maar op de opregte drift
Van een toegenegen hert,
Daar z'u mé geoffert wert.” (blz. 25.)

Hoe het ook zij, die eerste druk schijnt niet zeer gunstig beoordeeld te zijn, want in de opdracht van den tweeden vaart VAN OVERSTEGE nog al heftig uit tegen „*die vijzers, waanwijzers, alle dingen misprijzers.*” Overigens is die opdracht nog al eigenaardig, omdat zij evengoed in vers- als in proza-vorm zou kunnen gedrukt zijn, b. v.

„*Lievers | en met meerder liefde Gerievers, | der liefelijke en lieve Rijme-
rijen, | mag ik lijen, | als naar 't rechte pit | en wit | doelen | haar gevoelen |
te spreken. | Leken | wiens geest indien der eenige in haar woont, | wert betoont, |
mcest door streken, | en treken | om de slegte, | en opregte | hier te beschimpen, |
ontglimpen | en alles verdoemen | en ontroemen, | uitgenomen de gebreken | daar sij
in steken, | moeten wij hiertoe onwaardig noemen.*” enz.

Het bundeltje bevat verder als voorwerk een aantal lofverzen, als van den Dortschen Schepen Mr. ROELAND DE CARPENTIER (latijn), CORNELIS DE BEVERE, JOHAN VAN SOMEREN, een ongenoemde, T. VICTORIJN, J. CABELJAU en JOH. OSORIN S. S. Thl. Cnd. Het moet ons bepaald verwonderen, dat mannen als de drie eerstgenoemden hier de loftrumpet staken, en zelfs durfden beweren:

„Ten spijt van Nijdt en Tijd
Sal u d'onsterflijckheijdt
Omvoeren in Triomf bij de Nakomelingen,
Endelen tot U Loon,
U zangen aen de Goon,
Die eeuwigh op haer Toon U Lofdight sullen singen.”

Waarschijnlijk hebben zij de verzen van VAN OVERSTEGE beter verstaan dan wij, of ze niet gelezen.

De bundel is verdeeld in de volgende afdeelingen:

- I. *Fuffer-plichten*, pag. 1—42.
- II. *Bruidlofs-digten*, pag. 43—104.
- III. *Verscheide lofdigten*, pag. 105—144.

IV. *Verscheide punt-digten*, pag. 145—166.

V. *Verscheide Geestelikke gedigten*, pag. 167—200.

VI. *Geestelikke Gedigten van ELISABETH LE PETIT, huisvrouw van C. VAN OVERSTEGE*, pag. 201—223.

De eerste afdeeling *Juffer-pligten* doet ons den kring van getrouwde en vooral ongetrouwde dames zien, met wie de dichter in kennis stond. Onder die verzen zijn er zeker gericht aan die, met wie hij later in den echt getreden is. Het komt mij voor, dat de versjes waarin AMARILLIS genoemd wordt, bestemd waren voor JOHANNA COOLS, en die waarin sprake is van ROSELIJN voor ELISABETH LE PETIT.

Hij vatte die met eenige andere aan mej. C. S., M. H., W. N. I. M. tezamen onder den titel van *Poëtische Minne-driften en sin-begripen aan verscheyde Juffers en meest bemomt onder den naam van Amarillis en Roselijn*. Daaronder zijn wel aardige stukjes, b. v. *Aan juffrouw C. S., komende in de kamer, daar ik van een koortze siek leggende, door haar te zien, straks beterde*.

„O! hebbe dank dyn oog, dat zo hoog-kragtig daal-
d'Op mij, uw minste slaaf, och! dat die flikker-blikken
My mogten staag verquikken,
Geneester van mijn pijn,
Gy moest' des herts Godin en ik U dienaar zijn.”

Aan juffrouw M. H., hoe in dezelve kamer rustende, haar Beeldnis daar hangende mij door een spiegel staag in 't oog quam.

„Terwyle dat ik lag in ziektes hoogste ellende,
Quam in het Spiegelglas
M'een gunstig aanschijn wende,
'T beeld van haar die niet min schoon dan Vrouw CYPRIS was.
O! Spiegel, dat gij mogt dus stadig voor mij hangen,
Al quam met hare schigt.
De dood mij zellefs prangen,
Gij hieft mijn leven, door U levend makend licht.”

Maar die aan *Amarillis* zijn de talrijkste; hij raakt nooit uitgeput, haar schoonheid te roemen; op haar zingen, haar blozen, den dauw van haar lippen enz. maakt hij spitsvondige rijmen. Zoo ook op *Roselijn*.

Deze bezat een hondje, *Roosje* geheeten en dit beest maakt hem menigmaal jaloersch:

„Hondje, die het Rozemondje,
Lekt, en bekt, van Rozelijn;
En wêer met een aardig vondje,
Weet in haren Schoot te zijn.
Mocht mij zulken luk gebeuren,
En ik 't hebben naar mijn Wensch,
Ik wou nooit mijn lot betreuren,
Hondje t'wezen voor een mensch.

Onder de Dordtsche juffers, aan welke hij verder zijne hoffelijkheden offert, behooren: MARGARETHA DE VRIES, LEVINA DE VRIES, CORNELIA VAN DER MEER, JACOMYNA VAENS, CLARA DE WITT, ENGELTJE MOLENSCHOT, ELISABETH COOLS, PETRONELLA GEVERS, JUDITH ASCH VAN WYCK, ADRIANA SCHOOR, CORNELIA VAN ESCH, MARGARETHA BOOT. Vooral de beide eerstgenoemden komen verscheidene malen in zijn verzen voor, zoodat het schijnt, of zijn verliefdheid op haar gericht is geweest. Zij waren zusters, dochters van AARNOUD DE VRIES en HELENA DE VRIES THOMASdr. MARGARETHA moet van buitengewone schoonheid geweest zijn. OVERSTEGE maakte een vers op haar naam, in de beteekenis van „parel,” op haar geestig zingen:

„Maar zij, wanneer s'ontbind haar zoete tover-stem,
De Goden trekt tot haar, en dwingt de stervelingen.”

op haar schilderij:

„Hier heeft 't pinceel vertoont de aardige Margriet,
In alles net besneên.
Wie dat 'er dus besiet,
Ziet PALLAS, CYPRIS, JUN' ook alle drie meteen.”

Maar hij klaagde ook bij haar afsterven:

„Hier leit u gulle Son', ontstraalt van hare gloor,
Hier leggen (daar gij zo wêergadeloos op stoften)
All' haar bevallighêen tot aard-verrotte schoften;
Die uitgekipte stem', daarmêe zij tot gehoor
Kon trekken onze ziel' vān bovenaardsche vreugd,
Die vliegt, ach leider! dus met eenen asem henen;”

en haar grafschrift luidde:

„Noit Ooster-peerel heeft in zulken glantz ontfonkt,
Als Deez' met lighaam 't graf, en ziel 't gestarnt' oppronkt.”

CORNELIA VAN DER MEER was de dochter van MR. ABRAHAM VAN DER MEER en MARIA VAN DEN CORPUT en trouwde 30 Juli 1659 met NICOLAAS VIVIEN, raadpensionaris van Dordrecht.

JACOMYNA VAENS, dochter van den schepen en later thesaurier CORNELIS VAENS, huwde met SYMON VAN SLINGELANDT in April 1654.

CLARA DE WITT, dochter van JOHAN DE WITT en ADRIANA VAN HEDIKHUYSEN, huwde met 's dichters vriend JOHAN VAN SOMEREN 18 Sept. 1646, maar overleed reeds 5 Febr. 1647. VAN OVERSTEGE roemde haar, omdat zij in zijn gedichten „*licht en glans*” vond:

„Soo licht is in mijn dicht, ô aller-klaarste klaarheit!
 Is 't niet van eiger glans, maar Klara in der waarheit
 Her-koomst het uit het licht dyn's klaren oogenstraul;
 Die soo mijn dicht verlicht, met syn verplichte luister,
 Is 't wonder? neen: want zelfs ben ik als heel in duister,
 Zoo haast 'k d'heldre blik mis' van dat soet onthaal.”

en hij schreef voorts nog een vers te harer gedachtenis:

„Een KLAAR' en WITTE Roos van BATTUS nauw geplukt,
 Te tijdigh in haar tijd ontijdig weggerukt,
 Leit hier ontklaart, ontwaart van haar klaarwitte gloor.
 Vraagt yemant wie het waar? Het waar' de Nymph Licoor.”

Het zou ons te ver voeren van al die Dordtsche juffers nog meer op te halen. Sommige duidt hij maar met initialen aan of voornamen, b.v. C. S., M. H., W. N. I. M., *juffr* . . . , J. P., ANNA, M. VAN M., CORNELIA, zonder dat men kan gissen, wie er mede aangewezen worden. Maar dit is zeker, uit de afdeeling juffer-plichten leert men, dat de Dordsche dames vele schoonheden en deugden moeten bezeten hebben, en dat de jonge VAN OVERSTEGE een groot vereerder ervan geweest is.

Ook tot dames van hooger en huize richtte hij zijn verzen nu en dan, bijv. tot de echtgenoot van Jonker ADRIAEN VAN DER MYLE, PETRONELLA VAN WASSENAER VAN DUIVENVOORDE, tot jonkvrouw ELISABETH VAN DER NAT VAN 'S-GRAVENAMBACHT, ISABELLA NELSON, PETRONELLA GEVERS, enz.

De tweede afdeeling *Bruidlofs-digten* bevat verzen op het huwelijk van CORNELIS DE BEVEREN en ADRIANA VAN WOUW, 5 Febr. 1658, van MR. ADRIAAN VAN HEUREN, *gezeit* HOREN en MARGARETHA LE PETIT, waarschijnlijk een zuster van OVERSTEGE's tweede vrouw, 25 Maart 1659, van HUGO REPELAAR, heeren ANTHONISZ en MARGARITA COOLS, van WOUTER COOLS en LUCYA REPELAAR, van WOUTER COOLS en KLARA DE BOUFKENS, van KORNELIS VAN BYWAARD en KORNELIA VAN OVERSTEGE, van WILLEM DE WITT en ANNA PISSET, van GOVERT DE WITT en MARIA VAN RAVESTEIN, 16 Juli 1658, van SAMUEL VAN HOOGSTRATEN en SARA (VAN) BALEN, 18 Juni 1656, van PIETER DE WITH en HASYNA COSTERS, van DIRK EMONDS en MARGARITA DE WITH, op een ongenoemd paar, benevens de verzen van anderen op het eerste en tweede huwelijk van den dichter. Veel meer dan de gewone zegenwensen en loftuitingen op de echtparen vindt men hierin niet. Van de een zingt hij:

„Nu heeft hij 't scheepjen uit de zee
Gebragt aan een behoude Ree”;

werkt dit beeld verder uit en zegt dan:

„Gij zyt nu meester van de boot
Men zag daar wezen noit piloot
In d'allerminste nood van dood.”

Menigmaal zinspeelt hij reeds op de verwachte telgen, b.v.

„Des willen zij te nagt den Ander' zo bekoren,
Dat m'een gewenscht begin hier binnen 't jaar van ziet.”

Soms wil hij wel eens aardig zijn, b.v. in:

Raadsel aan den Bruidegom:

„Een dinkxken zonder gom, Heer Bruigom, is op d'aard'
Een Dingitjen, dat niet dan lieve zoetheid baart;
Niet dat de vrijer-lien verschaft of kooft verleenen,
Bemint of 't van haar werd: de Doghters in de beenen
Is 't aangename kost: 't zijn adren, zeenwe'en vel,
Een die het heeft geproeft weet 't niet dan al te wel.”

Maar genoeg over deze rubriek, die alleen van historisch belang is te achten.

De afdeeling *Verscheidc Lofdigten* bevat een bont allerlei van bijschriften op personen van allerlei rang en stand als op KAREL II, KAREL GUSTAAF, FREDERIK VAN HOLSTEIN, WILLEM FREDERIK VAN NASSAU, voorts op JOHAN MAURICE DE CASTILLEIOS, jonker JOHAN VAN DER STREPEN, ds. JACOBUS BORSTIUS, ABRAHAM DE BEVERE, ADRIAAN VAN BLIJENBURG, JOHAN en JACOB VAN MEEUWEN, MATTHYS POMPE VAN SLINGELAND, JACOB VERVOREN, MICHEL VAN RYEN en MARTINA PYLL, JOHAN DE VRIES, GERARD PAU, enz. Voorts volgen hier de lofverzen die OVERSTEGE schreef in werken van tijdgenooten, b.v. *op de nog niet uitgegeven Poezy van Mr. GOVERT VAN SLINGELAND*, heeren BARTHOUDSZ, pensionaris van Dordrecht; *op het uitgeven van de Vergode Wiegzang van Mr. CORNELIS VAN DER STAY COLIBRAND*, aan Mr. ADRIAAN VAN NISPEN *over de vertalinge van de Konstantinopolitaansche Reize van den kaizerlikken Gezand BUSBECQ*, en *op de vertalinge van syn Ed. Spaansche Diana*, *op de onuitgegeven Poezy van den Hooggeleerden Heere JORDAAN M. D.*, Aan D. DIONISIUS SPRANKHUIZEN *over synne verhandeling van de Geestelikke Bataillie ofte voorbereidinge tegens den laatsten viand de dood*, Aan JACOB BORSTIUS *over het uitgeven van syn boek, genaamt Raad tegens de eeuwige Dood* enz. Ook eenige grafschriften en verzen op schilders als ADRIAAN BEELDEMAKER en JACOMYN, vindt men hier.

Op de Nieuwe Beurs van Dordrecht, gesticht 1659, schreef hij:

„De Beurs van Amsterdam, (de peerel van Europe,
De kronc van ons land) en staat hier niet te zien.
Wij hebben niet te min tot meerder voorspoed hope,
't Beginn voor eerst is goed, en 't verder kan geschien.”

Thans komen we tot de afdeeling, die hem den naam van Hollandschen Martiaal deed verwerven. Dat hij door den eersten druk zijner verzen sommigen reeds aanstoot heeft gegeven, blijkt wel uit zijn voorafgaande versjes:

„Die my, myn Poezy, belagt met haat en smaat,
Schreeuw' dat de gall' hem berst, en gaap vry als een oven;
Dan denk', dat ik hem weer belaggen kan en loven,
Door heel de wereld, en zo lang de wereld staat.”

en verder:

„Veragters wie gy zyt, die wilt myn Rym onteeren,
Het zy met rêen, of neen, ik ben er mé te vrêen;
Des, op dien voct, U wêr mag op de teenen trêen:
Dus, hebben gy, en wy, als vrunden, ons begeeren.”

Vooraf geeft hij een verklaring van een Punt- en steek-digt:

„Een Puntdigt, dat en raakt maar even in het vel;
Een steekdigt, met syn staart, steekt als een slang zo fel,
Die t'ongeagt, van mij, mijn Poëzy dan spreken;
Hier werden met den punt of slangestaart gesteken.”

In deze afdeeling berispt hij *de hedendaagsche Ouden Adel-snorkers en egter de Ridderschap van ST. MICHEL om belagghelyk gering geld kopende*,

„Maar, die zo onwaard zyn dien halzeband te dragen,
Gelyk een Zogg' of Dogg' het Edele gesteent;
En die zo snorken op haar' Adel oud van dagen,
Op deze Ezel-lien heb ik dit vers gemeent.”

Hoogmoed, vooral van dames, die zich „*verruwen en blanketten*,” schijnschoonheid, schijnheiligheid, opgeblazenheid, enz. moeten scherpe woorden hooren.

Op de letterzetting *J. H. S.* beteekenende in het Latijn „*Jesu Honoranda Societas*,” staande voor de kloosters van eenige wijde van Jezus, schreef hij:

„Hoe kan op Nederlands deez' letteren hier uiten?
Leze ik van vore, ik leez', jou heiloze Schavuiten;
En zo van agteren dezelve spellen wil,
Sy haten Jesum zegge ik weder door een gril.”

Kieskeurig is hij in zijn puntdichten vooral niet; vele staaltjes, die wij vies zouden noemen, zijn uit deze afdeeling samen te lezen. En fijn geestig, zooals bij HUIJGENS vele invallen zijn, kan men de meeste andere niet noemen. Het volgende is zeker navolging van den geestigen Hagenaar:

De wereld is vol druk,
Een Drukker zou het drukken,
Indien hem niet gelukk',
Zig zelf voor mij te drukken;
Maar Drukker, 't waar geen pijn,
Als het mij weêr gelukte,
Dat gij stond achter mijn,
Als ik eens voor u drukte.

Dit viezigheidje duwde hij een drukker toe, „*zijn vers uit waandruk voor het mijne drukkende.*”

Niet minder onkiesch is het versje, dat hij aan een „*half ingenomen Dordrechtsche Maagd*” schreef „*over die daad haar roodschamig vertonende*” of aan een *kus weigerende Bagijntje*.

En waar hij meer zedelijke onderwerpen behandelt, is hij soms plat: b.v. *Op het geluk*:

„Verscheiden is 't geluk, nogtans, so loopt het rond,
En yder krygt syn deel, hier in de wijde wereld.
Den een begeel-vuult gaat, den anderen bepeereld,
Den eenen valt in 't goud, een ander in den....”

We besluiten met de aanhaling van een paar betere proeven:

Aan mijn Berispers.

„Vraagt ymand, is deez' Man dus zuiver in syn daan,
Dat hy elk een bestaat hier op syn seer te steken?
O Neen, al mede gaat bezwangerd met gebreken,
En al berispende, raak ook syn selven aan.”

Aan dezelve.

„Die mij wel weêr een streek keunt uit de panne geven,
Dat wezen zou gevolgt, gelijk is voorgegaan:
Ik zal 't u danken, als 't so geestig werd gedaan,
Dat 't mede brengt vermaak, en leer tot beter leven.”

De algemeene indruk van zijn puntdichten kan niet zeer gunstig zijn; zij zijn over 't algemeen te veel naar den kant van het onwelvoeglijke; evenwel blijkt duidelijk, dat het den dichter niet te doen is om de onzedelijkheid te bevorderen, maar juist om ze door scherpe voorbeelden aan de kaak te stellen. Dat hij daardoor vele vijanden gemaakt heeft, is zeker. Waarom zou hij anders zoo

uitgevaren hebben tegen *de Veragters van zijn puntichten, tegen een manzieke, zeggende de Poëten niet veel met het hoofd bezwaard te zijn, tegen eenige leken, zeggende de Poëten gek te wezen, tegen een veragster der Poëtische schriften, tegen een oud wijf, roepende, dat het vairzen maken geen getrouwde Mans meer past?*

Hij wilde den zedenmeester tegen zijn tijdgenooten spelen, spaarde daarbij niets en niemand, maar drukte zich niet altijd even duidelijk uit. 't Was zooals VAN SOMEREN schreef:

„Roept ymant uyt: Ontfout den rechten zin,
Ick roep weerom: Hier zitten kruymen in,
Geen Hooffsche Kock oyt open schotels send,
't Is al bedeckt, waer ghy u ooge wend.”

Maar we kunnen het JOH. OSORIN niet toegeven, wanneer hij schreef:

„Uw' geestigheden geven luyster;
Sy toonen ons een groot verstand,
Dat als een hellen diamant,
Te klaarder flickert in het duyster.”

De laatste afdeeling noemde VAN OVERSTEGE *Verscheyde geestelikke gedigten*. Uit de *inleidinge* blijkt, dat de puntichten enz. werk waren van vroegere dagen:

„Ik die voorheenen hebb' mijn snaren laten dreunen
Op dart'le werelts deunen,
Mijn' Rijmen aan geleid
Tot boertery, gevry, en enkel ydelheid,
Slaa hier een ander' toon! daar moet eens uit gespeelt zijn.
Gedansen en geveelt zijn,
Getrommelt en gefluit,
Gcholle-solle-bolt, totdat het eenmaal stuit.”

De betuiging, dat hem die tijden leed zijn, gelooven we maar half, omdat hij, meende hij ze werkelijk, die eerste verzen wel ongedrukt had gelaten.

VAN OVERSTEGE is echter in de geestelijke poëzie een ander man geworden. Waardoor? vraagt men. Hij zelf geeft het antwoord:

„Door d'opgeheven roede,
Die Godt ons 'tonzen goede,
Laat daaglijks wonder zien.”

Uit geheel die inleiding spreekt een vrome gemoedsgesteldheid:

„Dit maakte mij geree'
Het roer te wenden, om te zeilen naar de kust,
Daar 't eeuwig is in ruste
Bij d'een'gen waren Godt,
Daar eer en wijsheid vol, en niemand is tot spot.”

En wat geeft nu deze afdeeling? Allereerst eenige gebeden: *Morgen- en Avondgebed, Gebed voor den Eten, na den Eten, het Gebed des Heeren, Salomons Gebed*, alle uitbreidingen van bekende gebeden. Voorts *Morgenzang, Avondzang, Middagzang voor den Eten, na den Eten, Noodzang, Zugtzang voor een zieke ziel*, een berijming van den 100en, 113en en den 6en psalm. Dan volgen nog een *Gebed in aanvechtinge, een gebed voor den Bedriegelijken schijn der menschen*, benevens eenige verzen van anderen aard als: *Een valsche tonge, Ongestadige werelt, Ongestadige Vrunden, Kort Nieuwjaardigt, 't Lof der deugtzame Vrouwe, Deugds Zege-zang*, enz.

Hierin mist men wel de zoogenaamde puntigheid der puntdichten, maar vele gedeelten hebben daarentegen iets verdienstelijks, al zijn ze immer didactisch. Dat was nu eenmaal het kenmerk der Dordtsche poëten; didactiek zat hun allen in merg en been, en poëzie zonder leering scheen hun zelfs onbestaanbaar. De meeste dezer gedichten zijn van te langen adem, om er een in zijn geheel aan te halen, en dit zou toch noodig zijn om te staven, wat we beweerden.

Over de gedichten zijner tweede echtgenootte zullen we hier niets zeggen. VAN OVERSTEGE'S werk heett ons reeds lang genoeg beziggehouden, en ons in 't algemeen geen hoogen dunk van zijn aanleg gegeven. Bezien we zijn verzen uit taalkundig oogpunt, dan moeten we erkennen, dat hij er wel slag van had in weinig woorden veel te zeggen, en dat zijn woordscheppend vermogen hem nimmer in den steek liet. Hij koppelde en leidde af, dat onze tegenwoordige schrijvers er soms jaloersch op konden zijn. Kan *gelukkig* hem niet dienen, dan neemt hij *lukkig*; staan lidwoorden hem in den weg dan ruimt hij ze op:

„*Als schijnvrind vrind zo vind, sijn vrind dan haastig vlied.*” Woorden als *verkranken* (krank worden) *ontstrikken, swindig*, komen slechts bij hem voor. Maar tegenover goede eigenschappen staan, wederom slechte, n.l., dat de volzin soms geen slot of zin heeft, dat de samentrekkingen gezocht of ongeoorloofd zijn, enz.

Alles te zamen genomen, moet ons eindoordeel over de gedichten van VAN OVERSTEGE niet zeer gunstig luiden. Had hij door zijn bruiloftsdichten, zijn jufferpligten en lofverzen ons niet een groot aantal gegevens over velen zijner tijdgenooten verschaft, we behoeften heusch niet rouwig te zijn geweest, als hij zijn punt- en geestelijke dichten in handschrift had gelaten. Thans kunnen zijn verzen hoogstens als historisch materiaal dienen.

